

Lieta C-722/22**Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu****Iesniegšanas datums:**

2022. gada 24. novembris

Iesniedzējtiesa:*Sofiyski gradski sad* (Bulgārija)**Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:**

2022. gada 22. novembris

LĒMUMS:

[..]

Sofiyski gradski sad [Sofijas pilsētas tiesas] Krimināllietu palāta [..]

[..]

Tiesvedība saskaņā ar *NPK* [*Nakazatelno-protsesualen kodeks*; Kriminālprocesa kodeksa] 485. un turpmākajiem pantiem un LESD 267. panta otro daļu.

- 1 Saskaņā ar *Varhoven kasatsionen sad* [Augstākā kasācijas tiesa, Bulgārija] interpretāciju valsts tiesības nepieļauj tāda transportlīdzekļa konfiskāciju, ko organizēta grupa izmantojusi akcīzes preču bez nodokļa markas pārvadāšanai. Tajā pašā laikā ir jāpieņem, ka tas ir nozieguma rīks saskaņā ar Savienības tiesībām un ka šajā gadījumā konfiskācijas nepieciešamība ir jāpārbauda tiesā.
- 2 Tādēļ ir nepieciešams iesniegt lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu. Iepriekš minēto iemeslu dēļ tiek pieņemts šāds

NOLĒMUMS

VĒRSTIES Eiropas Savienības Tiesā ar šādu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu:

3 Prejudiciālie jautājumi**Vai ar Pamatlēmuma 2005/212 2. pantu kopsakarā ar 1. panta trešo ievilkumu ir saderīga tāda valsts likuma interpretācija, saskaņā ar kuru kravas automašīna (vilcējs un piekabe), ko organizētas grupas dalībnieki ir**

izmantojuši akcīzes preču (cigarešu) bez nodokļa markas glabāšanai un pārvadāšanai lielā apmērā, nav konfiscējama kā nozieguma rīks?

4 Savienības tiesības

Padomes Pamatlēmums 2005/212/TI (2005. gada 24. februāris) par noziedzīgi iegūtu līdzekļu, nozieguma rīku un īpašuma konfiskāciju (OV L 68/49, 10.7.2012, turpmāk tekstā – “Pamatlēmums 2005/212”)

Valsts tiesības

- 5 *Nakazatelen kodeks (NK)* [Kriminālkodekss, turpmāk tekstā – “Kriminālkodekss”), [...] redakcijā, kas bija spēkā nodarījuma izdarīšanas brīdī, *DV* [Bulgārijas oficiālais vēstnesis] Nr. 60/11

Zakon za aktsizite i danachnite skladove [...] (*ZADS*) [Likums par akcīzes nodokli un akcīzes preču noliktavām, turpmāk tekstā – “Likums par akcīzes nodokli”]

VKS [*Varhoven kasatsionen sad*; Augstākās kasācijas tiesas] 2013. gada 18. decembra Skaidrojošais lēmums Nr. 2 [...], turpmāk tekstā – Skaidrojošais lēmums 2/13

- 6 Saskaņā ar Kriminālkodeksa 321. panta 3. punkta 2. apakšpunktu kopsakarā ar 2. punktu par dalību organizētā grupā iedzīvošanās nolūkā soda ar brīvības atņemšanu uz laiku no trim līdz desmit gadiem.

Saskaņā ar Kriminālkodeksa 234. panta 2. punkta 3. apakšpunktu kopsakarā ar 1. punktu par akcīzes preču bez nodokļa markas, ciktāl šāda marka ir noteikta likumā, glabāšanu, ja noziedzīgā nodarījuma priekšmets aptver lielus apmērus, soda ar “brīvības atņemšanu” uz laiku no diviem līdz astoņiem gadiem, kā arī ar “tiesību atņemšanu veikt noteiktu profesionālu vai cita veida darbību”.

Saskaņā ar Likuma par akcīzes nodokli 2. panta 2. punktu tabakas izstrādājumiem piemēro akcīzes nodokli. Saskaņā ar Likuma par akcīzes nodokli 11. pantu cigaretes ir tabakas izstrādājumi. Saskaņā ar Likuma par akcīzes nodokli 4. panta 7. punktu maksājamais akcīzes nodoklis tiek samaksāts, iegādājoties nodokļa marku. To piestiprina akcīzes precei – Likuma par akcīzes nodokli 20. panta 2. punkta 6. apakšpunkts un 64. pants.

Līdz ar to cigaretes ir akcīzes preces, kuru glabāšanas nosacījums ir nodokļa markas piestiprināšana.

- 7 Saskaņā ar Kriminālkodeksa 53. panta 1. punkta a) apakšpunktu personai tiek konfiscēti priekšmeti, kas ir izmantoti kā rīks tīšai noziedzīga nodarījuma izdarīšanai. Likuma teksts ir šāds:

“53. panta 1. punkts: Neatkarīgi no kriminālatbildības konfiscē:

a) mantu, kas pieder vainīgajai personai un ir paredzēta vai izmantota tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanai.”

Saskaņā ar valsts tiesību aktiem un judikatūru mehānisko transportlīdzekli, kas izmantots noziedzīga nodarījuma izdarīšanai, parasti uzskata par nozieguma rīku.

- 8 Saskaņā ar valsts tiesību doktrīnu akcīzes preces bez nodokļa markas ir Kriminālkodeksa 234. panta 1. punktā paredzētā noziedzīgā nodarījuma priekšmets. Noziedzīga nodarījuma faktiskā izdarīšana notiek, īstenojot faktisko varu pār precēm.

Judikatūrā radās jautājums, vai šo preču pārvadāšanai un uzglabāšanai izmantotie mehāniskie transportlīdzekļi ir nozieguma rīki, kas līdz ar to par vainīgu atzītajai personai būtu jākonfiscē.

Varhoven kasatsionen sad Skaidrojošajā lēmumā 2/13 ir noteikusi, ka gadījumos, kad preces bez nodokļu markas kā Kriminālkodeksa 234. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma priekšmets tiek atrastas transportlīdzeklī, tad šis transportlīdzeklis nav nozieguma rīks. Tāpēc [to] nevar konfiscēt kā nozieguma rīku atbilstīgi Kriminālkodeksa 53. panta 1. punkta a) apakšpunktam.

Šādas interpretācijas iemesls ir uzskats, ka noziedzīgs nodarījums ir akcīzes preču bez nodokļa markas “glabāšana”, kas “[tiek veikta] neatkarīgi no priekšmetu atrašanās vietas”, “neatkarīgi no uzglabāšanas, turēšanas utt. vietas un veida”.

Varhoven kasatsionen sad lēma: “ciktāl glabāšana tiek īstenota, iedarbojoties uz noziedzīga nodarījuma priekšmetu, transporta vai pārvadāšanas līdzeklis, kurā atrasta akcīzes prece bez nodokļa markas, ir uzskatāms tikai par vietu, kurā tiek īstenota faktiskā vara pār precī”.

Varhoven kasatsionen sad secināja:

“Transporta vai pārvadāšanas līdzeklim, kurā atrastas akcīzes preces bez nodokļa markas, kas ir Kriminālkodeksa 234. pantā paredzētā noziedzīga nodarījuma priekšmets, netiek piemērota konfiskācija atbilstoši Kriminālkodeksa 53. panta 1. punkta a) apakšpunktam.”

Faktiskie apstākļi

- 9 Pamatojoties uz galīgiem tiesas nolēmumiem (2015. gada 12. marta vienošanās [ar prokuratūru] [apstiprinājums] un iesniedzējtiesas 2016. gada 23. jūnija spriedums krimināllietā, ko *Apelativen spetsializiran nakazatelen sad* [Specializētā apelācijas tiesa krimināllietās] grozīja ar 2018. gada 13. aprīļa spriedumu, kuru savukārt ar 2018. gada 8. oktobra spriedumu grozīja *Varhoven kasatsionen sad*, ir konstatēti šādi lietas apstākļi, kas attiecas uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu:

1) AP, BP, OP un PG no 2011. gada augusta līdz 2012. gada jūnijam piedalījās organizētā grupā, kuras mērķis bija iedzīvošanās nolūkā izdarīt Kriminālkodeksa

234. pantā paredzētos noziedzīgos nodarījumus (proti, cigarešu bez akcīzes nodokļa markas glabāšana), bet tas ir noziedzīgs nodarījums atbilstīgi Kriminālkodeksa 321. pantam. Par šo nodarījumu AP tika “sodīts ar brīvības atņemšanu” uz trim gadiem, BP un OP – “sodīti ar brīvības atņemšanu” uz vienu gadu un PG – “sodīts ar brīvības atņemšanu” uz sešiem mēnešiem; AP, BP un OP tika notiesāti nosacīti.

2) Šī organizētā grupa 2011. gada augusta otrajā pusē no Grieķijas uz Bulgāriju pārvadāja cigaretes bez nodokļa markām, izmantojot kravas automašīnu, ko veidoja OP īpašumā esošais *Scania* markas [...] vilcējs un piekabe [...], kuru 2011. gada 10. augustā faktiski iegādājās OP.

2011. gada 19. augustā ceļā no Atēnām uz Salonikiem tika bojāts vilcējs, kura piekabē bija iekrautas cigaretes bez nodokļa markām. Tāpēc 2011. gada 20. augustā AP, BP un GB no privātpersonas Bulgārijā iegādājās lietotu *MAN* markas vilcēju [...]; viņi samaksāja pirkuma cenu skaidrā naudā; viņi nekavējoties pārņēma vilcēju savā īpašumā; viņi to nodeva OP, kas ar to 2011. gada 21. augustā devās uz Grieķiju. Tur viņš jaunajam vilcējam pievienoja piekabi, kas bija piekrauta ar cigaretēm bez nodokļa markām (313 500 cigarešu paciņas 2,348 miljonu Bulgārijas levu (BGN), aptuveni 1,2 miljonu euro, vērtībā).

Pēc tam, 2011. gada 23. augustā, OP ar kravas automašīnu devās uz Varnu, Bulgārijā, kur cigaretes tika izkrautas noliktavā. Policija 2011. gada 24. augustā cigaretes konfiscēja.

Par šo nodarījumu AP tika sodīts ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu un vienpadsmit mēnešiem, BP un OP – ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu, bet GB – ar brīvības atņemšanu uz četriem gadiem; AP, BP un OP tika notiesāti nosacīti.

3) Saskaņā ar [tiesas] apstiprināto vienošanos [ar prokuratūru] par citu nodarījumu *Scania* markas vilcējs [...] tika konfiscēts.

Iesniedzējtiesa pēc savas iniciatīvas pārbaudīja, vai tai ir jālemj par piekabes [...] un *MAN* markas vilcēja [...] konfiskāciju (kriminālprocesā tie netika konfiscēti).

10 Turpmāk norādītie papildu fakti tieši neattiecas uz uzdoto prejudiciālo jautājumu:

OP 2011. gada 10. augustā iegādājās piekabi [...], samaksājot pirkuma cenu un nekavējoties saņemot piekabi; tomēr par to oficiāli netika noslēgts notariāli apstiprināts pirkuma līgums. Tāpēc formāli īpašumtiesību nodošana nav spēkā.

2011. gada 20. augustā AP, BP un GB iegādājās *MAN* markas vilcēju [...], pilnībā samaksājot pirkuma cenu (iepriekš minētajai) privātpersonai un iegūstot mašīnu valdījumā. Pēc cigarešu konfiscēšanas 2011. gada 24. augustā privātpersona ar 2011. gada 29. augustā rakstveidā noformētu un notariāli apstiprinātu pārdošanas līgumu nodeva vilcēja īpašumtiesības trešai personai, kura nebija neviena no notiesātajām personām (šī trešā persona norāda, ka esot tikai pievienojusi savu

parakstu un neko nezinot par darījumu; tā neesot ne samaksājusi pirkuma cenu, ne jēlkad redzējusi vilcēju). Tāpēc no formālā viedokļa šī trešā persona kļuva par vilcēja īpašnieku pēc nodarījuma izdarīšanas.

Šie apstākļi ir būtiski tikai tad, ja tiek konstatēts, ka vilcēju un piekabi principā ir iespējams konfiscēt kā nozieguma rīkus. Šādā gadījumā turpmākas pārbaudes priekšmets būs jautājums par to, vai tie pieder notiesātajām personām (kuras par tiem samaksāja pirkuma cenu, nekavējoties ieguva tos valdījumā un uzreiz izmantoja nodarījuma izdarīšanai) vai trešām personām (piekaves gadījumā, piemēram, personai, kura saņēma pieprasīto pirkuma cenu un nodeva piekabi OP; vilcēja gadījumā – personai, kura kā pircējs parakstīja pirkuma līgumu).

Šajā vēlākajā pārbaudē iesniedzējtiesa ņems vērā Tiesas sniegtās norādes lietā C-505/20 (spriedums, 2022. gada 12. maijs, *RR* un *JG* (Trešo personu īpašumu iesaldēšana), ECLI:EU:C:2022:376) un vajadzības gadījumā vērsīsies tajā ar jaunu lūgumu.

Prejudiciālā jautājuma pamatojums

11 Par piemērojamo tiesību normu

Ciktāl nodarījumi izdarīti 2011. gadā, Direktīva 2014/42 nav piemērojama. Tāpēc prejudiciālie jautājumi attiecas uz Pamatlēmuma 2005/212 interpretāciju. Kā izriet no pirmā apsvēruma, ar [Pamatlēmumu] jāapkaro organizēta pārobežu noziedzība, kuras virzītājspēks ir finansiāli ieguvumi. Līdz ar to šī interpretācija būtu jāpiemēro arī noziedzīgu organizāciju sodāmajām papilddarbībām, piemēram, cigarešu bez akcīzes nodokļa markām nelikumīgai ievēšanai no vienas dalībvalsts citā dalībvalstī, tās pārvadājot un uzglabājot.

Turklāt Tiesa ir nolēmusi, ka šis pamatlēmums ir piemērojams visos gadījumos, kad valsts tiesības paredz sodu ar brīvības atņemšanu ilgāk par vienu gadu (spriedums, 2021. gada 14. janvāris, *Okrazhna prokuratura – Haskovo* un *Apelativna prokuratura – Plovdiv*, C-393/19, ECLI:EU:C:2021:8, 38.–41. punkts). Šis priekšnosacījums ir izpildīts pamatlietā (skat. iepriekš 7. punktu), jo piespriestie sodi bija daļēji augstāki.

12 Par prejudiciālo jautājumu

Tā kā Pamatlēmuma 2005/212 1. panta trešajā ievilkumā nav atsauces uz valsts tiesību sistēmu, jēdziena “nozieguma rīki” saturam jābūt vienādam neatkarīgi no valstu īpatnībām.

12.1. Par notiesāšanu par dalību organizētā grupā

Dalība organizētā grupā ietilpst Padomes Pamatlēmuma 2008/841 (2008. gada 24. oktobris) par cīņu pret organizēto noziedzību (OV L 300, 11.11.2008, 42. lpp.) piemērošanas jomā.

Šajā lietā ir konstatēts, ka organizētās grupas dalībnieki iegādājās piekabi un vilcēju, kurus tūlīt pēc tam izmantoja, lai izdarītu noziedzīgos nodarījumus, kuru priekšmets bija šīs organizētās grupas darbības. Rodas jautājums, vai ir jāpieņem, ka līdz ar šo priekšmetu iegādi un lietošanu ir izpaudusies dalība šajā organizētajā grupā saskaņā ar Pamatlēmuma 2008/841 2. panta a) punktu. Ja tā ir, tad šie priekšmeti (piekabe un vilcējs) ir nozieguma rīki dalībai organizētā grupā Pamatlēmuma 2005/212 3. panta trešā ievilkuma izpratnē.

12.2. Par notiesāšanu par cigarešu bez akcīzes nodokļa markas glabāšanu

Pamatlietā tika konstatēts, ka vilcēja piekabē no Grieķijas uz Bulgāriju tika pārvadātas cigaretes bez akcīzes nodokļa markām. Runa ir par atsevišķiem priekšmetiem, proti, cigaretes bija iekrautas piekabē, bet vilcējs izraisīja piekabe kustību. T.i., vilcējs tika izmantots tikai cigarešu pārvadāšanai, bet piekabe tika izmantota pārvadāšanai un uzglabāšanai šīs pārvadāšanas laikā.

Attiecībā uz šiem diviem gadījumiem rodas jautājums, vai vilcējs un piekabe tika izmantoti kā nozieguma rīki Pamatlēmuma 2005/212 1. panta trešā ievilkuma izpratnē tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanai, kas valsts tiesībās atbilst nodarījuma sastāvam “akcīzes preču glabāšana”. It īpaši jautājums rodas par to, vai apstākļi, ka valsts tiesībās ir paredzēts sods nevis par cigarešu bez akcīzes nodokļa markas pārvadāšanu, bet tikai glabāšanu, liek secināt, ka cigarešu bez akcīzes nodokļa markas uzglabāšana tajā pašā kravas automašīnā, kas tiek izmantota arī pārvadāšanai, neliek uzskatīt šo kravas automašīnu – vilcēju un piekabi – par nozieguma rīku.

13 Iesniedzējtiesas juridiskais vērtējums

Piekabes un vilcēja iegāde, ko veic organizētas grupas dalībnieki nolūkā tos izmantot šīs organizācijas noziedzīgajām darbībām, ir grupas iekšējo attiecību aspekts. Līdz ar to šie priekšmeti (piekabe un vilcējs) ir nozieguma rīki tāda noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, kas izpaužas kā dalība šādā grupā.

Valsts tiesības paredz sodīt par akcīzes preču bez nodokļa markas glabāšanu, bet ne šādu preču pārvadāšanu. Tomēr tas nenozīmē, ka šādas pārvadāšanas laikā netiek īstenota preču glabāšana. Gluži pretēji, šo preču glabāšana drīzāk tiek īstenota, tieši tās iekraujot transportlīdzeklī un pārvadājot ar šo transportlīdzekli. Glabāšana ir faktiskās varas pār precēm īstenošana un to pārvadāšana ir tieši viena no šādas faktiskās varas izpausmēm. Tādējādi transportlīdzeklis (piekabe un vilcējs) ir nozieguma rīks, ar kura palīdzību tiek īstenota preču glabāšana.

Tāpēc abi priekšmeti (piekabe un traktors) ir nozieguma rīki abu noziedzīgo nodarījumu, kas konstatēti ar galīgiem tiesas nolēmumiem, izdarīšanai.

14 Par Eiropas Savienības Tiesas nolēmuma nozīmi

Ja Tiesa attiecīgajā gadījumā lems, ka vilcējs un/vai piekabe ir nozieguma rīki Pamatlēmuma 2005/212 1. panta trešā ievilkuma izpratnē, tad iesniedzējtiesai būs

jālemj par to iespējamo konfiskāciju saskaņā ar Kriminālkodeksa 53. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

Šādā gadījumā [tā] detalizēti pārbaudīs tiesiskās attiecības starp notiesātajām personām un personām, kas tām ir nodevušas tiesības (vilcēja gadījumā arī attiecībā uz turpmāko pircēju), lai konstatētu, vai, ņemot vērā Pamatlēmuma 200[5]/212 5. pantā noteikto pamattiesību, tostarp īpašumtiesību, aizsardzības pasākumus un 4. pantā noteiktos efektīvos tiesiskās aizsardzības līdzekļus šo tiesību aizsardzībai, šie priekšmeti ir jākonfiscē.

[..]

DARBA VERSIJA